

Utvärdering av utbildningar inom statsvetenskap på grundnivå och avancerad nivå: Utlåtande från sakkunniga

Uppdrag och sakkunniggrupp

Sakkunniggruppen består av David Feltenius (Umeå universitet, ordförande i sakkunniggruppen); Ulrika Möller (Göteborgs universitet) och Kristian Sjövik (Malmö universitet).

Vi har haft i uppdrag att utifrån Lunds universitets gemensamma kriterier för kvalitetssäkring, och med stöd av Samhällsvetenskapliga fakultetens anvisningar och instruktioner,¹ utvärdera utbildningarna inom statsvetenskap på grundnivå och avancerad nivå vid Samhällsvetenskapliga fakulteten. I uppdraget ingår att lyfta lärandemiljöns och utbildningarnas styrkor, utmaningar och utvecklingsmöjligheter.

Utbildningarna inom Statsvetenskap ingår i flertalet utbildningsprogram som Politics kandidatprogrammet, European Affairs och Welfare Policies and Management. Uppdraget avgränsas som så att vi utvärderar utbildningen i Statsvetenskap. Den avgränsningen innebär att vi inte gör bedömningar av programmets valbara ämnen utöver statsvetenskap, och därmed inte heller examensmålen för dessa program.

Genomförande av uppdraget

Inför utvärderingen har vi haft tillgång till en LU-Box med ett stort antal dokument från fakulteten och institutionen, inklusive institutionens självvärdering och en inlägga från studenterna. Den 26 april 2019 genomfördes ett platsbesök (se program i bilaga). Under besöket gavs möjlighet för oss att få träffa institutionsledning, lärare, programansvariga, studenter och studievägledare.

Utlåtandet är strukturerat utefter Lunds universitets gemensamma kriterier för kvalitetssäkring och avslutas med en kortare sammanfattning.

---

¹ Arbetsdokument inför pilotutvärderingar: "Anvisningar och rutiner för utbildningsutvärdering med externa sakkunniga vid Samhällsvetenskapliga fakulteten", version 2018-11-16, samt

"Utbildningsutvärdering vid Samhällsvetenskapliga fakulteten: Instruktioner till sakkunniga", version 2018-11-28.

Utbildningarnas främsta styrkor och utmaningar, samt sakkunniggruppens reflektioner och rekommendationer

1. Att de faktiska studieresultaten motsvarar lärandemål och examensmål

Institutionens självvärdering av det första kriteriet mynnar ut i slutsatsen att det råder god överensstämmelse mellan studieresultat och formella lärande- och examinationsmål. Studenterna har inget att erinra på denna punkt. Bedömggruppen kan inledningsvis konstatera att det är en metodmässig utmaning att ta ställning i denna fråga. Slutsatserna måste rimligen vila på stickprov från utbudet av kurser på grund- och avancerad nivå inom ämnet. På basis av ett dylikt urval anser vi oss kunna dra generella slutsatser kring det första kvalitetskriteriet. Vår bedömning vilar i detta fall på dokumentation som kursplaner, genomströmningsdata samt ett urval examensarbeten. Därutöver har bedömggruppen inhämtat kompletterande dokumentation som examinationer från olika kurser.

Vi menar att det på det hela taget synes råda en god överensstämmelse mellan faktiska studieresultat och lärandemål/examensmål. På kandidatnivån har vi studerat uppsatser som innehållsmässigt vittnar om god överensstämmelse med lärandemål för kandidatuppsats. Motsvarade förhållande gäller även för de examensarbeten vi studerat på masternivå i statsvetenskap. Det råder också en god progression mellan nivåerna. Masteruppsatserna vittnar om utförandet av en mer avancerad forskningsprocess med avseende på både teori och metod jämfört med kandidatuppsatserna.

En svaghet som vi identifierat är att lärandemålen på grundnivå är alltför generellt utformade och avser hela kurser (exempelvis kursplan STVA12 samt STVA22). Lärandemålen blir därmed desamma för både en delkurs som avser ”internationell politik” som ”politik och styrelse”. Det framgår också av de kursguider som vi studerat där samma lärandemål anges, utan några momentspecifika preciseringar. I kursplaner respektive kursguider finns det visserligen specifikationer av momentinnehåll i form av introducerande texter. Examination skall emellertid ske i förhållande till lärandemål och inget annat.

Det är inget formellt fel i att ställa upp lärandemålen på detta vis eftersom regelverken är förhållandevis generösa för olika tolkningar. Det poängteras dock i universitetets egna styrdokument (mall för kursplaner vid samhällsvetenskapliga fakulteten) att lärandemålen skall vara ”aktiva, observerbara och examinerbara”. Hur precis utformade bör då lärandemålen vara för att uppfylla dessa kriterier? Det är en viktig fråga som vi menar att institutionen bör fördjupa sina diskussioner, och bedriva ett aktivt utvecklingsarbete, kring.

Ett förfarande som praktiseras vid andra lärosäten, bl.a. Statsvetenskap vid Umeå universitet, är att skriva lärandemål till de olika delmoment som inryms på hela kursen (t.ex. grundkursen). Syftet är då inte att skapa en ”telefonkatalog” med precis detaljerade lärandemål, utan att återge delmomentens centrala delar. Vi menar vidare att det i denna process också bör göras överväganden kring balansen mellan olika typer av lärandemål.

Vi noterar nämligen att det finns en viss slagsida åt vad som går under beteckningen generiska lärandemål – exempelvis ”förmåga att samarbeta” och ”planera för sin

egen arbets- och inlärningsprocess”. Hur stort utrymme bör denna typ av lärandemål ges i förhållande till lärandemål om kunskap och förståelse?

En annan viktig faktor som påverkar bedömningar av huruvida studieresultaten motsvarar lärandemålen är själva examinationsformen. Vi noterar att grundkursen i statsvetenskap uteslutande examineras genom hemtentamen, vilket får antas ske i enlighet med institutionens tänkande kring SOLO-taxonomi. En risk med hemtentamen på grundutbildningen är emellertid att det ger en alltför snäv bild av studenternas faktiska kunskaper i förhållande till lärandemål. I regel ger en hemtentamen endast utrymme för en eller ett par frågor som skall besvaras av studenten (med hjälp av kurslitteraturen) på några sidor. Därutöver är det svårt att säkerställa vem som egentligen besvarat en hemtentamen.

Vi uppmanar därför institutionen att i samband med diskussioner om preciserade lärandemål ta upp frågan om en större variation i examinationsformer. Verktyg som digital salstentamen ger nya möjligheter för examination som kan vara värda att prova. En diskussion om examinationsformer synes också vara välkommen bland studenterna som i utvärderingar indirekt uttrycker önskemål om detta. I studentbarometern från 2017 (Politics kandidat) var det ca 44 procent som upplevde att variationen i examinationsformer fungerade mycket/ganska dåligt.

Sammanfattningsvis gör vi bedömningen att de faktiska studieresultaten motsvarar lärande- och examensmål inom ämnet statsvetenskap. Samtidigt identifierar vi följande utvecklingsområden: Lärandemål för delmoment på grundutbildningen, balansen mellan olika typer av lärandemål samt större variation i examinationsformer.

2. Att utbildningen sätter studenters/doktoranders lärande i fokus

Precis som institutionens självvärdering gör gällande har kursguiderna en viktig funktion för att underlätta studenternas lärande. Genom kursguiderna beskrivs kursens övergripande upplägg, dess olika delar och examinerande moment, ofta med avstamp i de lärandemål som kursplanen anger.

Vårt intryck av tillhandahållna kursguider är att dessa är väl strukturerade och ger en god överblick över kursernas innehåll. En iakttagelse är att kursguiderna skiljer sig en del åt i form, omfattning och tydlighet. Ibland återges kursplanernas mål, ibland finns instruktioner avseende referenshantering, ibland anges litteraturen etc. Vi har noterat studenternas skriftliga kommentar om att skillnader i beskrivningar mellan kursplan och kursguide förekommer. Vårt intryck av tillhandahållna instruktioner för examinerande moment är att dessa är klart utformade och att de, med något undantag, anger gällande kriterier för bedömning. Vid platsbesöket framkom hur lärarna i undervisningen också tar avstamp i de generella kriterierna för bedömning, för att på sätt underlätta studenternas förberedelser inför examination. Studenterna skulle ges än större möjlighet att utveckla sin förmåga att förstå de kvaliteter som eftersträvas i skriftliga inlämningar om de generella kriterierna för bedömning då också finns tillgängliga redan i kursguiden.

En iakttagelse är att varken kursguide eller instruktioner för examinerande moment klagör huruvida studenterna kan förvänta sig återkoppling utöver den som lämnas genom betyget. De tillhandahållna exemplen på skriftlig återkoppling består av betygsmotivering till masteruppsats. En iakttagelse är att den fria formen för dessa motiveringar kan skapa stor variation avseende precision och omfång på denna återkoppling, som gäller studenternas viktigaste prestation under sin utbildning. Vid

platsbesöket framkom en tydlig skillnad i uppfattning mellan å ena sidan programansvariga och lärare, och å andra sidan studenterna gällande förekomsten av skriftlig återkoppling. Resultaten från studentbarometern visar (med något undantag) åtminstone en knapp majoritet av de svarande som i någon mån instämmer ("stämmer ganska bra", "stämmer helt och hållet") i påståendet om tydlig respons på studieresultat. En diskussion kring huruvida detta är tillräckligt bra kan ställas i relation till den avsevärt större majoritet av de svarande för samtliga program som instämmer i påståendet att undervisningen känns stimulerande.

Sammanfattningsvis gör vi bedömningen att utbildningen i flera avseenden har tydligt fokus på studenternas lärande men vi ser också utvecklingspotential. Vi lämnar följande förslag: 1) Sträva efter mera enhetliga kursguider avseende form och innehåll för de statsvetenskapliga kurserna inom ramen för ett och samma program. 2) Infoga i kursguiderna gällande bedömningskriterier. 3) Klargör i kursguiderna typen av återkoppling studenterna kan förvänta sig och hur/var denna kommuniceras. 4) Utveckla en bedömningsmall i syfte att strukturera och öka precisionen i återkopplingen på studenternas uppsatser.

3. Att utbildningen vilar på vetenskaplig och/eller konstnärlig grund samt beprövad erfarenhet

Gällande det tredje kvalitetskriteriet har vi valt att avgränsa oss till frågan i vilken utsträckning som utbildningarna vilar på vetenskaplig grund. Om utbildningarna vilar på konstnärlig grund och/eller beprövad erfarenhet finner vi mindre relevant givet utbildningarnas syfte och innehåll. I institutionens självvärdering konstateras, med hänvisning till lärarnas generellt sett höga vetenskapliga kompetens, meritering och publikationsnivå, att utbildningarna i statsvetenskap vilar på en stark vetenskaplig grund. Bedömargruppen instämmer i hög grad i denna slutsats då det råder en mycket aktiv och stark forskningsmiljö på institutionen som kommer utbildningarna till gagn. I kurs- och utbildningsplanerna finns det flera lärandemål som betonar vetenskaplig metodologi och förhållningssätt, samtidigt som en betydande del av kurslitteraturen består av peer review-granskade forskningsartiklar. Att utbildningarna vilar på en stark vetenskaplig grund styrks också av alumniundersökningen där det framgår att studenterna efter genomgången utbildning generellt sett är mycket nöjda med sina kunskaper och färdigheter i vetenskaplig analys. Det finns med andra ord goda grunder för slutsatsen att utbildningarna i statsvetenskap vilar på en stark vetenskaplig grund.

Samtidigt menar vi att det finns några utmaningar som institutionen bör beakta. Den största utmaningen, som också framgår av självvärderingen och i samtliga intervjuer med ledningen, lärarna och studenterna, är att de senaste årens forskningsframgångar lett till en brist i lärarkapacitet. I förlängningen har detta medfört problem med matchning av rätt kompetenser till flera uppsatshandledning. Detta problem är också något som studentrepresentanterna återkommer till vid ett flertal tillfällen i sina kommentarer till självvärderingen och vid intervjutillfället. Vi i bedömargruppen ser denna organisatoriska asymmetri mellan forskning och utbildning som den enskilt största utmaningen för säkerställandet av den vetenskapliga kvalitén i de granskade utbildningarna. Samtidigt framgår det av såväl självvärderingen som platsbesöket att institutionsledningen är väl medveten om denna problematik. En annan utmaning som studenterna lyfter fram i sina kommentarer till självvärderingen är att "quantitative methods are under-represented in education and that there is a greater focus on qualitative methods". Även denna obalans menar vi bör beaktas i

den framtida utformningen av kurser och lärandemål liksom i den planerade rekryteringen av nya forskare/lärare.

Sammanfattningsvis menar vi att utbildningarna i statsvetenskap i flera avseende vilar på en god vetenskaplig grund. Samtidigt anser vi att institutionen, för att komma till rätta med den bristande lärarkapaciteten, bör arbeta aktivt för att rekrytera nya medarbetare som kombinerar ett starkt intresse och engagemang för både forskning och utbildning. Ett ytterligare utvecklingsområde är att stärka lärarkompetensen i och inslagen av kvantitativa metoder och ”mixed methods” (kombinationen av kvalitativa och kvantitativa metoder) så att dessa metoder kan beredas ett större utrymme i utbildningarna.

4. Att undervisande personal, inklusive handledare, har ändamålsenlig ämnesmässig, högskolepedagogisk, ämnesdidaktisk och övrig relevant kompetens, samt att lärarkapaciteten är tillräcklig

Det fjärde kvalitetskriteriet i ordningen kan delas upp i två delar: dels den undervisande personalens pedagogiska kompetens, dels lärarkapaciteten. Av självvärderingen framgår att lärarnas pedagogiska och ämnesmässiga kompetens allmänt sett är hög. Studenterna har inget att invända emot på denna punkt. Institutionen framhåller vidare i sin självvärdering att framgångar på forskningsområdet bidragit till en minskad lärarkapacitet. Andelen undervisning som den enskilde läraren skall göra blir därmed mer begränsad. Studenterna instämmer i denna bild som ges av institutionen och trycker särskilt hårt på att framgångar inom forskningsområdet inte får gå ut över undervisningen (uttryckt som handledningsresurser och antalet undervisningstimmar).

Vi i bedömargruppen inleder med att konstatera att Samhällsvetenskaplig fakultet ligger i framkant vad beträffar systematisering av pedagogisk utveckling. Det främsta exemplet på detta är den pedagogiska akademi som inrättades 2011, vars syfte är att stärka undervisningens status. Inom ramen för denna pedagogiska akademi finns ett pedagogiskt meriteringssystem där lärare kan placeras in som ”behörig lärare”, ”meriterad lärare” och ”excellent lärare”. På Statsvetenskapliga institutionen har åtta lärare placerats in som ”excellent lärare” och sju som ”meriterad lärare”.

Styrkan härvidlag är alltså att det finns en systematisering av arbetet med pedagogisk meritering och att institutionen har många inplacerade lärare i jämförelse med andra institutioner på fakulteten. Däremot vittnar inplaceringen av 15 lärare, av totalt ca 60-talet undervisande lärare, på att den pedagogiska infrastrukturen som byggts upp kan nyttjas i ännu högre utsträckning av institutionen. Det bör enligt vår mening finnas ett mål på institutionen om hur stor andel av lärarkåren som bör vara inplacerade, samt en plan för hur detta mål kan uppnås.

Samma rekommendation gäller för högskolepedagogisk utbildning. En sammanställning visar att ett 30-tal av institutionens lärare har genomgått en högskolepedagogisk utbildning. Omfånget av denna utbildning varierar eftersom vissa lärare tagit någon enstaka högskolepedagogisk kurs, medan andra tagit 4-5 kurser. Därutöver finns en grupp lärare på institutionen som inte genomgått någon högskolepedagogisk utbildning. Det finns därför anledning, menar vi, att även på detta område formulera institutionsgemensamma mål för att öka andelen lärare med

högskolepedagogisk utbildning. Vidare bör det uttalas mål om vad som bör utgöra något slags minimum angående antalet kurser.

Vad beträffar *lärarkapaciteten* konstateras i självvärderingen att denna inte är tillräcklig med hänvisning till en ökande forskningsvolym. Problemet med lärarkapaciteten finns trots att det är noga reglerat att en lektor skall undervisa i snitt minst 25 % av sin tjänstgöring utslaget över en treårsperiod. För professorer gäller en minsta gräns för undervisning, och annan institutionstjänstgöring, 25 % av arbetstiden. Doktorander förbereds för undervisning genom deltagande på ”högskolepedagogisk grundkurs” och inkludering i lärarlag på institutionen. Seniora doktorander kan komma ifråga för mer betydande undervisningsinsatser på fortsättningskursen, men deltar däremot inte i uppsatshandledning på kandidat- magister- eller masternivå.

Bedömaregruppen instämmer i institutionens egen slutsats om att lärarkapaciteten utgör ett orosmoment. Det avspeglas inte minst i handledningen av uppsatser på olika nivåer, där det kan uppstå en brist på seniora handledare med längre erfarenhet av uppsatshandledning.

Problemen med bristande lärarkapacitet är samtidigt inte unik för Lund, utan den ser likartad ut i andra delar av landet. Bidragande orsaker är svårprognosticerade besked om forskningsfinansiering (dessutom kort innan dispositionstiden träder i kraft), utbildningsprogram där studenternas val av ämnesinriktning kan variera mellan åren, samt långa rekryteringsprocesser för lektorat. Vi menar att institutionen har en insikt om lärarkapacitetsproblemen och också vidtagit åtgärder.

En identifierad orsak till den bristande lärarkapaciteten är att institutionen är programtung. En lösning som diskuteras i självvärderingen är därför att åstadkomma en ”bättre balans mellan ämnen i utbildningsprogrammen”. Enligt vår mening måste det preciseras ytterligare hur institutionen tänker sig att genomföra denna strategi. En svårighet i detta sammanhang är att program som Politices kandidatprogrammet är svåra att styra över, eftersom studenterna antagits under premissen att val av inriktning sker först under studietiden.

Sammanfattningsvis gör vi bedömningen att undervisande personal på det hela taget har erforderlig pedagogisk kompetens för sitt uppdrag, men att lärarkapaciteten måste utökas. Vi identifierar följande utvecklingsområden under denna rubrik: Mål och strategier för pedagogisk meritering, mål och strategier för genomgången högskolepedagogisk utbildning samt preciseringar av mål om bättre balans mellan ämnen i utbildningsprogram.

5. Att utbildningen ska vara relevant för studenterna och doktoranderna samt svara mot samhällets behov

I den alumnundersökning som genomfördes 2014 framgår det att flertalet av de studenter som gått utbildningarna i statsvetenskap klarar sig bra på arbetsmarknaden. I denna typ av undersökning finns det givetvis - vilket också konstateras i rapporten - en metodmässig bias då de som fått jobb tenderar att vara mer benägna att svara än de som inte fått jobb. Likväl kan vi ändå dra slutsatsen att utbildningarna i statsvetenskap verkar svara relativt väl mot arbetsmarknadens behov, åtminstone så som den såg ut vid tillfället för undersökningen. Studenternas anställningsbarhet och framgång på arbetsmarknaden efter genomgången utbildning är dock bara ett sätt att bedöma utbildningens relevans gentemot samhällets behov. Ett annat sätt är att närmare studera vilka praktiska kunskaper och färdigheter som betonas och

premieras i utbildningarna samt i vilken utsträckning som utbildningarna drivs i samverkan med det omgivande samhället. I vilken grad betonas och premieras praktikinära kunskaper och färdigheter i utbildningarna i statsvetenskap?

I samtliga utbildningsprogram där statsvetenskap ingår finns det en valbar termin där studenterna kan välja mellan att göra praktik eller läsa valbara kurser. Med utgångspunkt i det femte kvalitetskriteriet ser vi förekomsten av praktik som en styrka i utbildningarna i statsvetenskap. I vår intervju med studievägledarna på institutionen framgår det också att intresset för praktik är stort bland studenterna. Vår bedömning är att studievägledarna har byggt upp en fungerande organisation kring praktiken, inte minst då det gäller informationsspridning och i hjälpen med att söka/finna relevanta praktikplatser och skriva ansökningsbrev. Studievägledarnas kompetens och sätt att organisera stödverksamheten kring praktik ser vi som en styrka. Då det gäller examinationen av den genomförda praktiken är den, enligt intervju med studievägledare och programansvariga, inte helt harmoniserad mellan utbildningarna. Praktiken examineras bland annat genom författandet av reflektionskappa, genom ifyllande av blankett om den egna insatsen och genom utlåtande från praktikplatsen. Här ser vi ett potentiellt utvecklingsområde där teori och praktik skulle kunna förenas på ett mera genomgripande och systematiskt sätt. Studenterna skulle exempelvis kunna redogöra för och reflektera över hur begrepp och teorier kan appliceras i de organisationer som de möter i sin praktik. I samband med praktiken skulle studenterna också kunna genomföra en empirisk-teoretisk undersökning för att besvara en frågeställning som formuleras av den aktuella organisationen/arbetsplatsen.

Om vi återknyter till den genomförda alumniundersökningen så framkommer en utbredd kritik mot att utbildningen dels inte ansågs bidra med tillräckliga kunskaper i chef- och ledarskap, dels att utbildningen varit svag i att påvisa sambandet mellan teori och praktik. Denna kritik är också återkommande i vår intervju med studentrepresentanterna i samband med vårt platsbesök. I intervjun med studentrepresentanterna framfördes också kritik mot att stödet för karriärplanering var för allmänt hållen och företrädesvis låg på universitetsnivå. En ytterligare punkt som efterfrågades av studentrepresentanterna var återkommande möten och workshops med inbjudna praktiker. Studenterna menade att detta förekommer endast i begränsad utsträckning och att det varierar mellan de olika utbildningsprogrammen.

Sammanfattningsvis menar vi i bedömargruppen att det finns en del styrkor då det gäller utbildningarnas relevans och samhällsbehov. Att studenterna verkar lyckas relativt väl på arbetsmarknaden efter genomförd utbildning är ett exempel, ett annat är studievägledarnas professionella organisering av stödet till praktik. Samtidigt och mot bakgrund av den kritik som alumnerna och studentrepresentanterna formulerar i sina svar, ser vi en rad potentiella utvecklingsområden. Ett utvecklingsområde, som vi också lyfte fram ovan, är att utveckla nya examinationsformer där teorier och begrepp från utbildningen får konfronteras med aktuella problemställningar och utmaningar hämtade från praktikplatsen. Ett annat utvecklingsområde är att rikta studenternas karriärplanering och karriärportföljer mera tydligt mot den egna utbildningen och potentiella arbetsmarknaden. Ett tredje utvecklingsområde är att arrangera workshops med praktiker där en aktuell fråga/utmaning ställs av praktikern som studenterna sedan får jobba med genom att applicera hypoteser, teorier och metoder och där potentiella lösningar diskuteras i samråd. Här skulle det efterfrågade ledarskapsperspektivet kunna få stort utrymme. En fjärde och mera genomgripande och ambitiös rekommendation för förbättring, är att institutionen på lite längre sikt utvecklar en systematisk ”samverkanssäkrad utbildning”. Denna modell för vetenskaplig och praktikinära utbildning förekommer bland annat på vissa utbildningsprogram på Malmö universitet och på Handelshögskolan i Stockholm.

Modellen bygger på att praktikinslag organiseras som en ”strimma” som genomsyrar hela utbildningen snarare än som ett frikopplat praktikblock. Det bör här tilläggas att denna fjärde rekommendation kräver en stor arbetsinsats och ett stort engagemang, men vi menar att modellen ändå kan fungera som en inspirationskälla för det framtida utvecklingsarbetet av utbildningarna.

6. Att studenterna och doktoranderna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen

Institutionens självvärdering och bifogade underlag klargör studenternas möjlighet till inflytande genom formell representation i institutionsstyrelsen, i ledningsgruppen för två av programmen (Politics kandidatprogram och mastersprogrammet Welfare Policies and Management), samt vid Samhällsvetenskapliga fakultetens årligen återkommande kvalitetsdialog. Samtalen vid platsbesöket med institutionsledning, programansvariga och studenter klargjorde att studenterna ingår i ytterligare grupper med avgränsade uppdrag (kursplaner etc.) samt att mastersprogrammet European Affairs tillämpar avstämningar en till två gånger per termin mellan studentrepresentanter och programansvariga. Vi har också noterat att synpunkter från studenterna anges som ett av skälen både till redan genomförda kurs- och programförändringar och till det nu pågående utvecklingsarbetet på programmen i statsvetenskap på grund- och avancerad nivå. Vårt övergripande intryck är att studenterna bereds möjlighet att vara med och påverka sin utbildning.

Vi har noterat studenternas skriftliga kommentar om att möjligheterna till inflytande på grundval av deras formella representation begränsas av bristande möteskontinuitet. Av bifogade underlag att döma sammanträder ledningsgrupperna som mest en gång per termin. Denna bedömning framkom även i platsbesökets samtal med studenterna. I dessa samtal uttrycktes också upplevelsen att ledningsgruppernas sammanträden i begränsad utsträckning inbjuder till att behandla studenternas frågor. Möjligheten till påverkan uppfattades som väsentligt bättre genom den informella rutinen med terminsvisa avstämningar som tillämpas för European Affairs.

Vårt sammantagna intryck är att utbildningen lever upp till gällande riktlinjer om studentinflytande men vi ser också ett utrymme för att bjuda in studenterna till mera återkommande och direkt avstämning. En möjlighet, som nämndes vid platsbesökets samtal med programansvariga, är att inrätta kursombud som en kanal för förstärkt dialog mellan studenterna och kurs- och programansvariga. Vi tror att detta kan främja arbetet med att kontinuerligt upprätthålla kursernas och programmets höga kvalitet. En annan möjlighet består av att utveckla ledningsgruppernas roll för den programfokuserade kvalitetsdialogen mellan programansvariga och studenter. Ett alternativ till detta är införa de terminsvisa avstämningarna mellan programansvariga och studentrepresentanter på samtliga program. En alternativ form för sådana avstämningar är att de äger rum under ledning av studievägledare som sedan inhämtar respons från programansvariga och återkopplar den till studenterna.

7. Att en ändamålsenlig och för alla tillgänglig studie- och lärandemiljö med välfungerande stödverksamhet föreligger

En annan viktig kvalitetsindikator för högre utbildning, vilken speglas genom det sjunde kvalitetskriteriet, är tillgången till en bra lärandemiljö samt fungerande stödfunktioner. I självvärderingen framhålls särskilt att den byggnad i vilken institutionen huserar genomgått en större renovering 2013-14, varför det finns moderna och välutrustade lokaler för undervisning och studier. Det framhålls också att det finns tre studievägledare som, genom att ha varit anställda på institutionen under flera år, bidrar med en kontinuitet i studieadministrationen. Inlagan från studenterna innehåller vissa påpekanden angående underutnyttjade lokaler, men också anmärkningar om informationsflödet från studieadministrationen. Det upplevs från studenthåll att informationen kring praktik och utbytesstudier inte alltid når ut till mottagarna.

För att kunna göra en bedömning av det aktuella kvalitetskriteriet har bedömargruppen, förutom ovan nämnda dokument, också konsulterat studentbarometrar från 2017. Ett exempel är barometrar från Politics kandidatprogrammet och fristående kurs där studenterna uppger att de överlag är nöjda med den fysiska arbetsmiljön. Vidare uppger en majoritet av studenterna att ”information och service” kring studierna fungerar bra. Studenterna känner till institutionens egna stödfunktioner och upplever sig också ha fått hjälp av dessa funktioner.

Bedömargruppen menar att den fysiska arbetsmiljön för studenterna i Statsvetenskap i Lund är god. En genomgång av lokalerna på plats i Eden visar att det finns tillgång till såväl platser för själv- som gruppstudier. Dessutom är det förhållandevis generösa öppettider då studenterna har tillgång till lokalerna även under kvällstid samt under helger. Vi noterade under vårt besök att det finns ytor i husets källarvåning som kan utnyttjas mer effektivt. I det utrymmet skulle det kunna inredas med ytterligare ”tysta läsplatser”. Ett led i det arbetet är införskaffandet av mer ändamålsenlig möblering, bättre belysning samt eluttag. ”Tysta läsplatser” är att föredra med hänvisning till att intilliggande lokaler används för andra ändamål som tentamensskrivningar.

När det gäller studieadministrationen är vår bedömning att studievägledarna gör en mycket god arbetsinsats och att verksamheten i denna del är väl fungerande. En bidragande orsak är att personalstyrkan har mångårig erfarenhet och en god intern arbetsfördelning. Något som bidrar är också att det finns ett bra samarbete mellan studievägledarna kring kontakterna med studenterna. Istället för att ansvara för olika grupper av studenter tas ett gemensamt ansvar, vilket borgar för en bra tillgänglighet. Därutöver är studieadministrationen väl organiserad i den meningen att det finns detaljerade beskrivningar av rutiner för arbetet, liksom uppskattningar av tidsåtgången för olika uppgifter.

En svaghet som vi identifierar handlar om att det finns exempel på centrala stödfunktioner som studenterna i hög utsträckning saknar kännedom om. Det kan handla om centrala stödfunktioner som karriärservice, studentombud eller studieverkstad. Kännedom om institutionens mentorsverksamhet synes också vara relativt låg. Av studenter på fristående kurs uppges i Studentbarometern från 2017 att 75 % inte vet om det existerar någon dylik aktivitet, medan motsvarande siffra för Politics kandidatprogrammet är 76,5 %. Vi rekommenderar därför att institutionen ser över rutinerna för hur denna information kring centrala stödfunktioner förmedlas till studenterna.

En brist som påtalas av studenterna handlar om informationen kring praktik och utbytesstudier. I samband med platsbesöket fick vi en genomgång av rutiner kring informationsmöten om bl.a. praktiken. Det finns alltså enligt uppgift fungerande rutiner kring detta informationsflöde, men institutionen bör i dialog med studenterna utvärdera behovet av kompletterande insatser. Samtidigt rymmer exempelvis praktiken ett visst mått av ”individuell variation”, varför det kan vara svårt att nå ut med standardiserade information som täcker in alla tänkbara scenarion.

Sammanfattningsvis menar vi att studenterna har tillgång till en ändamålsenlig och tillgänglig lärandemiljö, liksom en väl fungerande stödverksamhet. Vi har identifierat följande utvecklingsområden: Anpassning av lokaler i källarplanet, rutiner för information kring centrala stödfunktioner samt rutiner för kompletterande informationsinsatser kring praktik och utbytesstudier.

8. Att en kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen sker

Vi har med intresse tagit del av underlagen kring pågående utvecklingsarbete för utbildningen i statsvetenskap på grund och avancerad nivå. För utbildningens kontinuerliga uppföljning och utveckling lyfter institutionens självvärdering fram studentenkät efter avslutad kurs samt den årliga kvalitetsdialogen i Samhällsvetenskapliga fakultetens regi. Vi delar bedömningen att dessa verktyg är av central betydelse men noterar att avståndet dem emellan är förhållandevis stort. Resultaten från studentenkäter ger värdefull återkoppling till ett enskilt avslutat kurstillfälle. Kvalitetsdialogen kan rymma konstruktiv diskussion avseende den övergripande utvecklingen för utbildningen som helhet. Platsbesökets samtal med institutionsledningen gav också uttryck för bedömningen att institutionen har begränsade möjligheter att utforma agendan för kvalitetsdialogen för att göra processen så relevant som möjligt för den egna utbildningen. Självvärderingen identifierar bättre rutiner för att göra kursbokslut återkommande som en viktig förstärkning. Vi ser detta som prioriterat för att kunna bedriva kontinuerlig uppföljning och utveckling som är programnära, strukturerad, och som dokumenteras. Det kan också ge den av studenterna, i sin skriftliga kommentar och vid platsbesöket, efterfrågade återkopplingen på hanteringen av studentenkäternas resultat. Att studenterna kontinuerligt får ta del av kursbokslut kan också ha positiv inverkan på studentenkäternas svarsfrekvens, som på vissa kurser nu är väldigt låg.

Vårt sammantagna intryck är att de befintliga verktygen för kontinuerlig uppföljning och utveckling fungerar väl. Vi ser emellertid ett utrymme för att komplettera dessa i syfte att dokumentera och strukturera arbetet som bedrivs för att upprätthålla utbildningens höga kvalitet. Vi ser positivt på förslaget med att varje kurs avslutas med ett kursbokslut. Vi tror också att återkommande kurskonferenser med kollegial granskning och studentrepresentation kan bidra till att förstärka ett kontinuerligt utvecklingsarbete. Införs regelbunden studievägledarledd programavstämning med studenterna (se punkt 6) ger det också en dokumentation som kan utgöra ett viktigt underlag för fortlöpande uppföljning och utveckling av programmen.

9. Att internationalisering och internationella perspektiv främjas i utbildningen

I institutionens självvärdering konstateras att de utbildningar som utvärderas ingår i en internationaliserad utbildningsmiljö. Bedömggruppen delar denna slutsats efter att ha studerat bifogade dokument kring utbytesavtal, antalet utbytesstudenter, kurser på engelska, internationellt lärarutbyte och litteraturlistor. Den internationaliserade utbildningsmiljön är särskilt påtaglig i masterprogrammen Welfare Policies and Management och European Affairs där andelen internationella studenter ligger på mellan 55 och 65 procent. I dessa utbildningar vittnar ansvariga lärare vid intervju-tillfället om en intressant dynamik i undervisningen mellan svenska och internationella studenter. Samtidigt finns det några smärre utmaningar och rekommendationer för utveckling som vi önskar lyfta fram.

En utmaning är att studenterna ofta har olika förkunskaper, förförståelse och olika kompetenser vad gäller exempelvis statsvetenskap och EU-kunskap. Den mångfald och dynamik som utgör en styrka innebär också en pedagogisk utmaning som måste hanteras. En annan kritisk punkt som studenterna lyfter fram i sina kommentarer till självvärderingen och vid intervju-tillfället är vad de uppfattar som en slagsida i utbildningarna mot ”västcentrerade perspektiv” på bekostnad av ”critical discourses and international perspectives”. Bedömggruppen menar att dessa senare perspektiv förekommer i kursplaner och lärandemål, men att det kan finnas anledning för institutionen att se över framför allt kurslitteraturen i syfte att säkerställa att studenterna får ta del av olika internationella perspektiv i utbildningen.

En ytterligare utmaning som delvis knyter an till föregående punkt gäller sammansättningen av avtal för internationella studentutbyten. Av de ca 40 avtal som institutionen ingått är nästan samtliga med Europeiska universitet. Bedömggruppens förslag är att institutionen bör undersöka möjligheten att ingå avtal om studentutbyten med fler lärosäten utanför Europa.

Sammanfattningsvis menar vi att internationalisering och internationella perspektiv främjas i samtliga utbildningar. Samtidigt menar vi att det finns anledning att gå igenom kursplaner och litteratur i syfte att garantera att studenterna får ta del av flera olika internationella perspektiv. Institutionen bör också eftersträva att ingå utbytesavtal med flera lärosäten utanför Europa.

10. Att jämställdhets- och likabehandlingsperspektiv integreras i utbildningen

Såväl institutionens självvärdering som studenternas kommentar beskriver en utbildningsmiljö som genomsyras av ett medvetet förhållningssätt avseende jämställdhet och likabehandling. Bifogad plan för jämställdhetsintegrering understryker att ambitionen om jämställdhetsintegrering omfattar institutionens alla verksamhetsområden. För vidare utveckling presenterar planen en modell som bygger på en kombination av centrala roller och kritiska frågor. Platsbesökens samtal med institutionsledning, programansvariga, lärare och med studenter förstärker bilden om att detta omfattar utbildningen. Studenterna uttrycker uppskattning över det arbete som utförts av likabehandlingsgruppen, och över att det finns ett generellt aktivt förhållningssätt avseende frågor om jämställdhet och likabehandling i undervisningen. Det senare kommer också i uttryck i samtalet med lärarna, utan att för den skull visa på en helt genom strömlinjeformad ansats. Studenternas enda förbehåll är

att kön tenderar att ha en prioriterad ställning bland de identifierade diskrimineringsgrunderna.

Utbildningens mest uttalade målsättning uttrycks också genom litteraturpolicyn om könsfördelning i spannet 60-40 procent på författarna. Självvärderingen konstaterar att målsättningen inte nås full ut, vilket styrks av bifogade underlag som mäter antal sidor skrivna av män respektive kvinnor (samt samförfattade) för samtliga kurser. Sammanfattningsvis förefaller mönstret vara att ett förhållandevis stort antal kurser lever upp till målsättningen, och att ett stort antal lever nästan upp till målsättningen, men att ett fåtal ligger en bra bit ifrån. För att säkerställa att förebilder av båda könen syns också högre upp i utbildningen kan det vara relevant att värdera huruvida det finns skillnader i om policyn nås mellan kurser på grund och avancerad nivå. Av bifogade underlag att döma nås målsättningen i större utsträckning för kurserna på grundnivå jämfört med kurserna på avancerad nivå för kursutbudet H18.

I den mån policyn uppfattas som allt för tvingande och begränsat effektiv kan det också vara relevant att diskutera andra målsättningar, som till exempel en jämn könsfördelning bland kursansvariga och undervisande lärare. Institutionsledningen ger uttryck för ett aktivt förhållningssätt avseende kön i bemanningen. Studenterna gör också bedömningen att de möter såväl män som kvinnor i undervisningen. För kursutbudet H18 är könsfördelningen snedare bland kursansvariga på avancerad nivå jämfört med kurserna på grundnivån.

Vårt sammantagna intryck är att jämställdhets- och likabehandlingsperspektiv på ett medvetet sätt är integrerat i utbildningen. Vi ser utvecklingspotential i att på grundval av institutionens plan för jämställdhetsintegrering (sektionen kritiska frågor för utbildningssamordnare) formulera ytterligare specifika målsättningar för utbildningen.

11. Att ämnesrelevanta perspektiv i hållbar utveckling främjas i utbildningen

Det elfte och sista kvalitetskriteriet gäller i vilken utsträckning ämnesrelevanta perspektiv i hållbar utveckling förekommer i utbildningen. Svaret på denna fråga beror inte bara på innehållet i utbildningarna utan också på vad vi lägger i begreppet ”hållbar utveckling”. Bedömargruppen väljer här att gå på institutionens bredare samhällsvetenskapliga tolkning av begreppet. Med hållbar utveckling avser vi således inte bara miljö- och klimatfrågor utan också perspektiv som berör hållbara sociala, ekonomiska och politiska institutioner, metoder för konflikthantering och resursallokering av knappa resurser. Utifrån en sådan tolkning har vi studerat kursinnehåll och lärandemål. Vi menar att det finns gott om kurser och inslag i utbildningarna som berör den här typen av frågor och perspektiv. Sammanfattningsvis gör vi bedömningen att utbildningarna i statsvetenskap i hög grad tillgodoser ämnesrelevanta perspektiv i hållbar utveckling, vilket gör att vi i nuläget inte ser några uppenbara utvecklingsbehov inom detta område.

Sammanfattande synpunkter och rekommendationer

En samlad bedömning av kriterierna för kvalitetssäkring ger vid handen att utbildningen i Statsvetenskap vid Lunds universitet har en mycket god standard. Det finns en väl fungerande administration kring utbildningen, en pedagogisk och vetenskapligt välmeriterad lärarkår, en hög kvalitet på examensarbeten, en väl fungerande lärandemiljö samt integrering av olika perspektiv som hållbarhet, jämställdhet och internationalisering.

Samtidigt som utbildningen alltså håller en mycket god standard ser vi behov av ett intensifierat utvecklingsarbete inom en rad områden. Det mest akuta behovet handlar om att förstärka lärarkapaciteten inom ämnet. Av olika anledningar finns det ett underskott av undervisande personal, vilket institutionsledningen är väl medveten om.

Bland de mer långsiktiga utvecklingsområden som vi identifierat märks lärandemålen för utbildningen, särskilt på grundnivån. I detta sammanhang finns också behov av att se över examinationsformerna. I syfte att främja studenternas lärande rekommenderar vi utvecklandet av enhetligare kursguider som rymmer bedömningskriterier och tydliggör återkoppling. På denna punkt finns också anledning att se över hur återkopplingen på uppsatsarbeten kan stärkas, t.ex. i form av en bedömningsmall.

Även om utbildningen generellt sett vilar på en mycket stark vetenskaplig grund finns anledning att se över inslaget av olika typer av forskningsmetoder i undervisningen med mål om att säkerställa balans. Det målet kan också uppmärksammas i samband med kommande lärarekryteringar. Mål och planer för personalens pedagogiska meritering är ett annat utvecklingsområde som vi identifierar.

Arbetslivsanknytningen av utbildningarna är ett annat område institutionen bör jobba vidare med. Vi lämnar olika förslag som workshops med praktiker under utbildningen. Rutiner för studentinflytande fungerar på det hela taget bra, men vi ser även här utvecklingsmöjligheter som att utveckla avstämningar mellan programansvariga och studenter på en mer kontinuerlig basis.

Stödverksamheter liksom lärandemiljön är stark, varför vi endast föreslår smärre justeringar på denna punkt. Vi ser behov av kompletterande insatser för utveckling av utbildningen i form av att upprätthålla kontinuiteten för kursboksut. Återkommande kurskonferenser och terminsvisa avstämningar mellan studievägledare och studenter inom programmen är andra förslag.

Integreringen av olika perspektiv på utbildningen är föredömligt, men det finns anledning att se över behovet av ytterligare målsättningar kring jämställdhetsarbetet liksom balansen mellan olika internationella perspektiv i undervisningen.

Bilaga: Program för platsbesök vid Statsvetenskapliga institutionen

Program för platsbesök av sakkunniggrupp 26 april, 2019

- 9:00-9:45 Möte med institutionsledning: prefekt Björn Badersten, biträdande prefekt Lisa Strömbom och studierektor Jakob Gustavsson (rum 409)
- 10:00-11:00 Möte med programansvariga: Tomas Bergström, *Welfare Policies and Management*, Rikard Bengtsson, *European Affairs*, och Jakob Gustavsson, Pol. kand. och master i statsvetenskap (rum 366)
- 11:15-12:15 Möte med studeranderepresentanter (rum 366)
- 12:30-13:30 Lunch på restaurang Skissernas Museum, Finngatan 2
- 13:45-14:45 Möte med kursansvariga lärare: Jan Teorell, Dalia Mukhtar-Landgren, Maria Strömvik och Douglas Brommesson (rum 366)
- 15:00-15:45 Möte med studievägledare Daniel Alfons, Mats Janér och Sahar Valizadeh (rum 366)
- 15:45-16:00 Visning av lärmiljö och undervisningslokaler, med Jakob Gustavsson
- 16:00-17:00 Sakkunniggruppen arbetar enskilt (rum 366)
- 17:00-17:15 Återföring till institutionsledning (rum 366)